

Toolbox wet natuurbescherming

R.J (Roland-Jan) Buijs



Doelgroep



Deze toolbox is bedoeld voor mensen actief als vrijwillig weidevogelbeschermer en behandelt de volgende onderwerpen:

- Wet natuurbescherming;
- Beschermde soorten;
- Zorgvuldig handelen in de praktijk.

Aanleiding



Wat zijn de regels?

Wettelijk kader

Natuurwetgeving

Vogelrichtlijn 1979
Habitatrichtlijn 1992

Flora en faunawet

Natuurbeschermingswet
1998

Boswet

Wet
Natuurbescherming
(2017)

Wet natuurbescherming

1. Gebieden

De wet beschermt twee soorten gebieden die op kaart zijn/worden vastgelegd:

- Natura 2000-gebieden

Natura 2000

Nederland telt 167 gebieden die vallen onder het natuurbeleid van de Europese Unie.

■ Natura 2000-gebied (167)

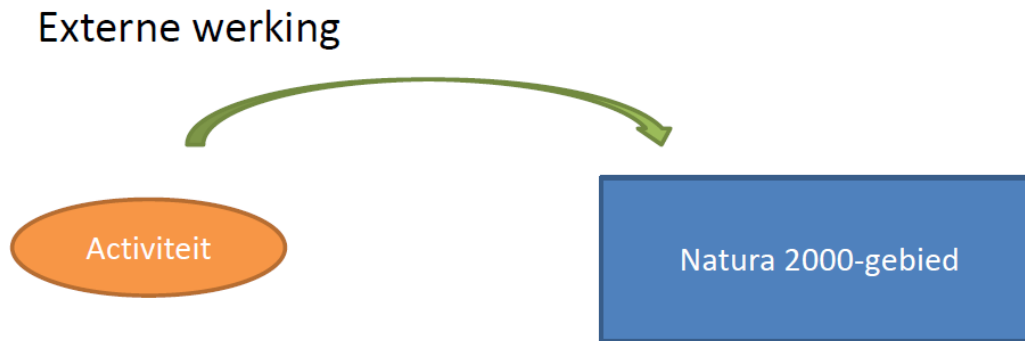


gebieden met topnatuur die internationaal belangrijk zijn

Wet natuurbescherming

1. Gebieden

Natura 2000-gebieden



Wet natuurbescherming

2. Bossen

De wet beschermt bestaande bossen in Nederland:

- Totale oppervlakte bos (+ bomenrijen/lanen) mag niet afnemen:
→ herplantplicht
- Veel bomen kappen (> 10 are of > 20 ex. op rij)?
Van te voren melden bij provincie:
→ herplanten
→ vrijstelling
- Vrijstelling herplantplicht bijv. wanneer:
→ bos wordt gekapt voor natuurontwikkeling
→ verbetering van Natura 2000-gebieden
→ onderhoud van brandgangen

Provincies stellen precieze eisen op

Wet natuurbescherming

3. Soorten

De wet beschermt naast gebieden en bossen, ook soorten (planten en dieren)

Deze soortenbescherming geldt ook buiten beschermde gebieden; dus in heel Nederland!

De wet verdeelt de beschermde soorten in 3 groepen:

- beschermde vogels (Vogelrichtlijn)
- beschermde planten en dieren (Habitatrichtlijn)
- beschermde planten en dieren ('andere soorten'/ nationaal beschermd)

Apart aandacht voor:

- Rode lijst soorten (bedreigd, niet persé wettelijk beschermd)
- doelsoorten (aangewezen door provincie of opdrachtgever)

Wet natuurbescherming

Beschermde planten en dieren (Habitatrichtlijn)

- zoogdieren (50)
- amfibieën (8)
- reptielen (7)
- vissen (2)
- insecten 21 (8 vlinders + 8 libellen + 5 kevers)
- slakken/schelpen (2)
- planten (4)



Wet natuurbescherming

Andere planten en dieren (Nationaal beschermd)

- zoogdieren (32)
- amfibieën (8)
- reptielen (4)
- vissen (7)
- vlinders (23)
- libellen (8)
- kevers (1)
- planten (76)



Wet natuurbescherming

Rode lijst soorten

- Rode lijst soorten zijn soorten die in NL in hun voortbestaan worden bedreigd (zijn achteruit gegaan)
 - Verdwenen uit NL
 - Ernstig bedreigd
 - Bedreigd
 - Kwetsbaar
 - Gevoelig



Wet natuurbescherming

Doelsoorten (aandachtsoorten)

- Doelsoorten zijn soorten die door de provincie of opdrachtgevers/terreinbeheerders zelf zijn bepaald
- Zij vinden het belangrijk dat bij werkzaamheden rekening wordt gehouden met deze soorten
- Doelsoorten kunnen dus verschillen per provincie of per opdrachtgever/terreinbeheerder

Doelstelling Wet natuurbescherming



De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de **gunstige staat van instandhouding** van in het wild levende planten- en diersoorten.

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Wat mag wel en wat mag niet tijdens de uitvoering van werkzaamheden?

Staatsbosbeheer vernietigt ringslanghabitat Oostvaardersveld en overtreedt Flora en Faunawet

GEPOST DOOR RYPKE ZEILMAKER ON MAART 21, 2014 10:44 AM IN BREAKING NEWS 2 REACTIES



STEENWIJKER COURANT

Nieuws Sport In Beeld Uit Stijl Ondernemen

Steenwijk Steenwijkerland Regio Blogs Dossiers

Steenwijk

Overtreding Flora- en Faunawet

Geplaast op zondag 19 juni 2011 19:29

Blesdijke - De politie in Weststellingwerf heeft na overleg met het Functioneel Parket proces-verbaal opgemaakt tegen een overheidsinstantie voor overtreding van de Flora- en Faunawet. Begin juni werd in opdracht van de overheidsinstantie een groot gedeelte van de polderdijk aan de Sasweg onder Blesdijke gemaaid. In het riet zaten op dat moment veel zangvogels te broeden.

LEES MEER

OPBLANKT 30 mei 2012

Maaiers opgepakt voor slachten vogels Veenendaal

Facebook Twitter LinkedIn



De politie heeft meerdere verdachten opgepakt voor het doodstraken van vogels in Veenendaal vorige week vooravond. Daarbij werden ook enkele nesten vernield, meldt de politie.

De gemeente kreeg een aantal geboden een melding binnen dat op een braafleggend terrein aan de Baardor vogelhaas waren vernield. Toen agenten van de milieupolitie aan kopje gingen namen zagen ze vogels in paniek rondvliegen. Ernaast vlieas en tunnelwulkekers liepen nog op het terrein rond. Bij een rapot gemaaid heel vonden ze een dood tunnelwulkeger.

De matten op het terrein waren een aantal vliegen eerder ontdekt. Het terrein zou tijdens Koninginnedag gebruikt worden als parkeerplaats, maar door de nesten moesten auto's er op de heestag niet parkeren. De politie onderzoekt of dit was met de vernielingen te maken heeft. Om hoeveel verdachten het gaat en wie ze zijn wil de politie niet kwijt.

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

In de wet staan verboden om planten en dieren te beschermen.

Het overtreden van de wet is strafbaar → gevolgen voor ovetreder, diens werkgever en diens opdrachtgever!

De verboden kunnen we indelen in 3 hoofdgroepen:

- verboden op doden en verwonden
- verboden op beschadigen van verblijfplaatsen en leefgebieden
- algemene zorgplicht

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Niet doden, verwonden en beschadigen

- voor alle drie categorieën beschermde soorten is het verboden om de diersoorten te doden of te verwonden
- dit verbod geldt ook voor eieren van beschermde soorten: deze mogen niet worde opgeraapt of opzettelijk vernield worden.
- beschermde planten mogen niet worden geplukt, afgemaaid of vernield worden.

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Niet beschadigen van nesten, verblijfplaatsen en leefgebieden

- het is verboden om nesten of verblijfplaatsen te beschadigen of te vernielen
- dus ook: 'essentiële leefgebieden' (elementen, rust- en voortplantingsplaatsen) die belangrijk zijn voor de overleving van beschermde soorten
- meeste nesten van vogels zijn alleen beschermd wanneer ze in gebruik zijn (eieren/jongen)
- maar van 16 soorten is het nest jaarrond beschermd

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Nesten jaarrond beschermd van:

Boomvalk
Buizerd
Gierzwaluw
Grote gele
kwikstaart
Havik
Huismus
Kerkuil
Oehoe
Ooievaar
Ransuil
Roek
Slechtvalk
Sperwer
Steenuil
Wespendief
Zwarte wouw

**Jaarrond beschermde nesten (16),
let op de Provinciale verordening!**

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Zorgplicht

- geldt voor alle in het wild levende dieren of planten
- tijdens werk altijd rekening houden met alle soorten: de werkzaamheden mogen niet meer schade toebrengen dan nodig is
- zorgplicht is altijd van toepassing, ook als een soort niet beschermd is!
- om tijdens je werk deze zorgplicht na te leven, moet zorgvuldig worden gehandeld

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Zorgplicht

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende **dieren** en **planten**, alsmede voor hun directe **leefomgeving**.

(het in redelijkheid vermijden van activiteiten waarvan kan worden vermoed dat deze nadelig zijn voor in het wild levende dieren en planten)

Schade aan flora of fauna:

- 1 Voorkomen
- 2 Beperken
- 3 Ongedaan maken

Wet natuurbescherming

Verbodsbepalingen soortbescherming

Niet verstoren van dieren

- het is verboden om dieren opzettelijk te verstoren.

opzet = ook 'voorwaardelijke opzet'

"Van voorwaardelijke opzet is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant..."

je weet vooraf eigenlijk al dat wat je gaat doen, mogelijk schadelijke gevolgen kan hebben

- het opzettelijk verstoren van dieren is eenvoudig te voorkomen: zorgvuldig handelen

Wet natuurbescherming

Handhaving en Overtreding

Door handhaving doet controle of er aan de wet wordt gehouden. Dit mag gedaan worden door:

- medewerkers van provincies
- medewerkers van gemeenten
- medewerkers Omgevingsdiensten of Regionale Uitvoeringsdiensten
- politieambtenaren
- medewerkers van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
- medewerkers van organisaties die opgeleid zijn als boa (buitengewoon opsporingsambtenaar) of handhaver groene wetten



Wet natuurbescherming

Handhaving en Overtreding

De volgende zaken moeten op orde zijn:

- Een gedragscode/ontheffing is aanwezig op de werklocatie
- het plan van **aanpak**, werkprotocol of checklist is aanwezig op de werklocatie
- het plan van aanpak, werkprotocol of checklist is volledig
- het plan van aanpak, werkprotocol of checklist is uitgevoerd in het veld (moet zichtbaar zijn; bijvoorbeeld markeringen)
- het plan van aanpak, werkprotocol of checklist is bekend bij de aanwezige medewerkers (moeten instructie hebben gehad)
- bewijs van certificering Ffw / Wnb
- bij vragen kunnen doorverwijzen naar opzichter, uitvoerder, beheerder of toezichthouder



Wet natuurbescherming

Handhaving en Overtreding

Voor overtreding Wet natuurbescherming geldt:

- bestuursrechtelijke of strafrechtelijke vervolging van *de persoon en betrokken bedrijven/organisatie*
- hoge boetes (voor diegene die de overtreding begaat)
- de overtreder/bedrijf kan een aanvullende straf worden opgelegd: herstel of compensatie van de schade

Aanvullend gelden de volgende risico's:

- stilleggen van werkzaamheden
- claims en/of boetes door contractpartners
- imagoschade voor betrokken partijen

WESTERGOUWE

Oeverzwaluwen leggen bouw stil

Door Marianka Peters

GOUDA - Een broedkolonie oeverzwaluwen is neergestreken op eiland 1 en 2 van Westergouwe, waar inmiddels zo'n dertig nesten zijn bewoond. De bouw is noodgedwongen stil gelegd en zal naar verwachting tot eind augustus duren. Elders in de nieuwe wijk gaat het werk gewoon door. Grote hekken rond de broedkolonie moeten versterking van de nesten voorkomen. Marien Brand van Projectbureau Westergouwe spreekt over een enorme domper. "We waren zo goed op dreef en de bouw lag goed op schema. Dit is een enorme teleurstelling, niet alleen voor ons, maar ook voor alle toekomstige

bewoners, die hun geplande verhuizing moeten uitstellen. Verwacht wordt dat de bouwwerkzaamheden op deze plek eind augustus kunnen worden hervat als de zwaluwen weer richting Afrika zijn vertrokken." Eind april werd het projectbureau gebeld door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, dat een vogelaar bij het KNNV melding had gemaakt van de aanwezigheid van de zwaluwen. Direct is de expertise van onafhankelijke ecologen ingeschakeld. "De drie ecologen hebben zich allemaal verbaasd over de manier waarop de oeverzwaluw hier nu broedt," aldus Marien. "Vermoedelijk is het een broedkolo-



Een broedkolonie oeverzwaluwen heeft zijn intrek genomen op eiland 1 en 2 in Westergouwe. De bouwwerkzaamheden zijn tijdelijk stil gelegd.

Foto: Carel van der Sanden

nie, die elders verstoord is en hier in een hoopje zand is neergestreken. En de vogels hebben haast gehad, want normaal broeden ze in verdicht zand, minimaal 80 cm vanaf de grond, waar ze veilig zijn voor katten, ratten etc. maar het hoopje zand waar gewerkt werd is zo'n 20-30 cm hoog." Om erger te voorkomen is direct achterin eiland 2, ver van de bouwlocaties, een lokwand gemaakt, waarin binnen de kortste keren twintig nesten

zijn gebouwd. "Misschien is een aantal van het eiland verhuisd naar de lokwand en zijn de andere nesten inmiddels leeg, maar dat weten we niet en we mogen niet gaan controleren." De oeverzwaluw stond tot voor kort op de zogenaamde Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten en op grond van de Flora- en Faunawet is het verboden nesten van alle vogels te verstoren. Aannemers lopen een groot risico als zij broedende vogels verstoren.

"Iedere aannemer kijkt wel uit, want de boetes kunnen wel oplopen tot twee ton euro. Bovendien kan het ministerie dan besluiten om heel Westergouwe op slot te gooien en daar zit niemand op te wachten." Bij gebrek aan steile rivieroever duikt de oeverzwaluw steeds vaker op in zandhopen op bouwplaatsen en dat leidt er geregeld toe dat werkzaamheden tijdelijk moeten worden stil gelegd. "Er is alles aan gedaan om te

PROEFPAAL

voorkomen dat dit zou kunnen gebeuren. Omdat oeverzwaluwen kiezen voor steile wanden laten we standaard al het zand achter met een schuin talud. En dan vinden ze precies een laag zandwalletje op een plek waar gewerkt wordt." Op 10 mei zou de feestelijke eerste paal worden geslagen voor een serie woningen in Westergouwe. Op 9 mei werden proefpalen geslagen, waarbij de ecologen nauwlettend op het gedrag van de zwaluwen hebben gelet. "Unaniem werd geconstateerd dat de trilling verstorend werkt op de broedkolonie, dus het feestelijke was er wel vanaf toen de toekomstige bewoners hier een dag later stonden." De oeverzwaluwen zijn dus eigenlijk te vroeg neergestreken in Westergouwe, want als alle palen in de grond hadden gezeten, had de bouw gewoon verder kunnen gaan. "De zwaluwen hebben drie broedgangen. Tussen de broedgangen door mogen de nesten niet worden verstoord, omdat de zwaluwen altijd naar dezelfde plek terug komen voor de tweede en derde broedgang." Volgens Marien is het nog te vroeg om over de consequenties en eventuele schade uitsluitend te geven.



De oeverzwaluwen hebben in een klein laagje zand hun toevlucht gezocht.

Foto: Projectbureau Westergouwe

oeverzwaluw



Oeverzwaluw



Oeverzwaluw



Oeverzwaluw



- De oplossing:

<https://www.facebook.com/buijsecoconsult/videos/708014859386059/>

Vraag en antwoord

- Mogen er volgens de Wet natuurbescherming na 15 maart nog bomen geveld worden in stedelijke gebieden?



JA,
mits

Vraag en antwoord

- Mogen in dit gemengde bos, dat in eigendom en beheer is van Staatsbosbeheer, na 15 maart nog bomen geveld worden?



Nee,
tenzij

Vraag en antwoord

- Is het maaien van zeedijken met hoogwatervluchtplaatsen van steltlopers tijdens laag water een vorm van zorgvuldig handelen?



Ja,
voorkomt
externe
werking

Vraag en antwoord

- Moet voor het kappen van een laanbeplanting waarin een kraamverblijf van watervleermuis aanwezig is, een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd?



JA,
altijd

Vraag en antwoord

- Mag er bij een boom waar een houtduif in zit te broeden, op dat moment begeleidings snoei toepassen ?



NEE,
tenzij

Vraag en antwoord

- Is er hier sprake van gefaseerd maaibeheer?



JA

Vraag en antwoord

- In deze sloot leven grote modderkruipers en tiendoornige stekelbaarzen. Het is half februari. Mag deze sloot in deze maand zonder ontheffing van de Wet natuurbescherming gedempt worden?



Nee

Vraag en antwoord

- Dit graslandperceel wordt eind mei voor het eerst gemaaid. Wordt hier bewust rekening gehouden met aanwezige fauna?



Nee

Vraag en antwoord

- In deze poel leven kamsalamanders. Het is eind mei. Wordt deze poel binnen de regels van de Wet natuurbescherming geschoond?



Nee

Vraag en antwoord

- Voor het afzetten van deze houtwal heeft de aannemer zelf de quickscan gedaan, mag dat?



NEE,
Tenzij de
medewerker
aantoonbaar
deskundig is

Vraag en antwoord

- Dit grasland met Bokkenorchis is gemaaid in mei, is hier zorgvuldig gehandeld?



NEE

Vraag en antwoord

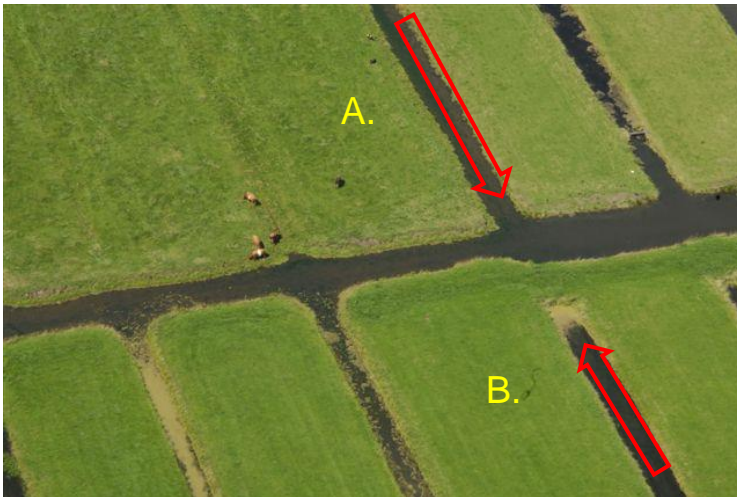
- Onder de dakpannen van deze werkschuur broeden huismussen. Moet een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd indien in de winter het dak wordt gerenoveerd?



JA,
altijd

Vraag en antwoord

- Welke werkrichting moet bij het schonen of baggeren van deze sloten worden gehanteerd, en waarom?



A,
dieren
kunnen
vluchten

Vraag en antwoord

- Dit rietlandperceel dient in de winter te worden gemaaid, zodat broedende vogels niet worden gedood en/of verstoord. Er leven ook ringslangen in dit gebied. De medewerker heeft een werkinstructie gekregen van zijn leidinggevende om al het maaisel af te voeren. Mag de medewerker de hoop organisch materiaal die op de foto te zien is zondermeer afvoeren?



Nee

Samen zorg dragen voor behoud beschermde soorten!

